

relació amb port. *galivar*, àr. *gálib* 'forma del vaixel'. Es tracta repetidament del gat que, a la recerca de menjar, es fica damunt la llar i es crema pel caliu amagat, o bé de l'home que agafa amb els dits un carbó aparentment apagat. — ¹⁴ *Escalibar* «se llama el acto de entrar agua en los zuecos: *al cruzà el barranquet be escalibáu*» (Ferraz), i així exactament vaig sentir-ho al meu informant de Celler, però aquest ho deia mig-rient, o sigui que s'adonava del caràcter metafòric de l'expressió. ¹⁰ D'altra banda el sentit fonamental d'*escalibao* és allí «caliente», em deien a la vila de Benasc mateix (1965). — ¹⁵ En primavera, el florir de les fulles, el cant dels ocells, etc., farà una mescla que «-- tot cor que per amor si doilla / tenga-s per dur, si ben no-lh passa / e no-lh trafora e no-lh cassa / cil mescla, tan que-l rescaliu / las plagas d'amor tro e-l viu», v. 1675; mentre que en el v. 3002 hi ha un substantiu postverbal *rescaliu* 'accés de febre': «*quar mals d'amors es tan esquius / que pieitz ne fai us rescalius / en un jor o en una nueg / quez autre mals en desauég*» 'que un altre mal entre divuit'. On sembla haver-hi forta influència d'un verb *recadivar*, *recazivar* 'recaure (una malaltia)', RE-CADIVARE = fr. *récidiver*; influència o «télescopage», ²⁵ car de fet hi ha casos clars en oc. ant. de *recalivar* «*récidiver*». No exclouem la possibilitat que en alguna de les accs. secundàries del cat. *escalivar* recollides a dalt, hi hagi hagut també influència d'aquest contacte. — ¹⁶ Fins en el Maestrat: *kalfá* ³⁰ *l'áuya* anoto a Vistabella, 1935; «guardar líquids durant llarg temps, àdhuc *calfar-los* al foc», JPorcar, BSCC xiv, 239; MGadea, *T. del Xè* I, 20; Silla, Palmar, Benimassot, 1962. També en el Capcir (*kalfá el café*, Els Angles, 1960). Però *escalfar* a la resta del territori, incloent-hi l'extrem Sud valencià (*Canyissaes*, 101), Eivissa (PzCabr.), etc. Molt estesa, com és sabut, la variant *escaufar*, especialment a tot el Pirineu oriental i les comarques prepirinenques; en part reduït a *askofá* (Els Omellons, 1935; Les Borges, BDLC vi, 53), variant que a Eivissa diferencien de l'altra fent-li significar «ganar a otro en juego cuanto tiene» (PzCabr.). — ¹⁷ «Enardits a l'*escalf* de l'amorosa passió», Pons Mass. (*Colla del Carrer* VIII, p. 88). — ¹⁸ 'L'atuell de portar foc al llit', Cardós i Vall Ferrera, 1932-4. — ¹⁹ *kalfáor* 'dessecador d'aigua salina, sotmesa a l'escalfor del sol' a Santa Pola, 1963. — ²⁰ Joan Rosselló, *Manyoc de F. Mall.*, p. 124. — ²¹ MGadea, *T. del Xè* I, 203; a Castalla 'dèbil, malalts' (EValor). ⁵⁰ També a Benasc: *-fi(r)*: «se aplica al escozor que sufren los niños cuando vierten sobre ellos mismos los orines» (Ferraz, p. 59). — ²² I, amb influència de *claufir* (veg. CLAFERT): Roergue *escloufit*, -ido «odeur de renfermé»: «aquelo combro sent l'*escloufit*» se dit lorsque l'odeur provient de ce que les fenêtres sont restées enfermées (Vayssier). — ²³ Tanmateix EXCALEFACTUS pogué donar l'habitual resultat antic de ACT, o sigui **escalfeit*, alterat després en *-eit* o bé *-it*, no sols per la influència dels verbs en

-eir = *-ir* (*envellir/envelleir*), sinó pel fet que quasi tots els arcaïsmes fonètics en *-eit* eren en monosíl·labs (*feit*, *treit*, *lleit*, *peita*, etc.). Per això també un antic *sangtreit* (-TRACTU) es degué canviar en *sangtreit* (car no és natural grafiar *sangtraït* no havent-hi ací cap analogia de sentit amb el verb *traïr*, *traït*). — ²⁴ Sota reserva de més estudi: car d'altra banda no podem descartar EX-CONFECTO, combinació de la qual deu provenir una antiga locució occitana: «nos covén, so sai, trobar / tal mot que puecam acordar / a so que-m dis prumierament: / quar ges fort ben adreïtament / no-il puec en escofet respondre, / e donna deu son cor rescondre / si vals de prima», *Flamenca*, v. 4237; hapax que Paul Meyer tradueix «à l'improviste», i que presentaria una evolució de sentit comparable a la d'*ex professo*, i amb caràcter de locució mig-sàvia de fonètica llatinitzant. — ²⁵ *Escalfou* a l'Alt Empordà (Llers); «escudella clara de pocs grans d'arros o pastes, patates, mongetes tendres, etc.»: *doneu-me cucom d'escalfou* demana un treballador del camp quan torna a casa (PCoromines, 1898). L'evolució fonètica *-ad* > *-ou* no pot estranyar darrere la combinació labial i posterior *lf*, en aquesta zona on el timbre de la *ó* és ja quasi tan tancat com en el Rosselló, on la *paor* dona la *pòu* i *Baó* > *Bou*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *calda* f., *caldo* 'brou', *sucs de caldà*, *Càldegues*, *caldejar*, *caldejament*, *Caldentey*, *caldera*, *caulera*, *caldereta*, *capellanet de caldereta*, *calderada*, *calderer*, *caldereter*, *calderis*, *calderona*, *calder*, *cauler*, *calderó*, *caldor*, *caldum*, *escaldar*, *escaldar-se les cuixes d'un infant*, *escaldador*, *escaldadura*, *escaldall*, *escaldament*, *escaldamentà*, *escaldant*, *escaldat*, *escaldí*, *escaldós*, *escaldot*, *escaldums*, *escaldufar*, *escaldufador*, *escaldufament*, *escaldufejar*, *escaldufot*, *escaldabecc*, *escaldabullar*, *escaldabulló*, *escaldallengües*, *escaldapoll*, *rescaldar*, *rescaldada*, *rescald*, *rescals*, *bescaldà*, *bescaula*, *calfreds*, *caltsfrets*, *caris-frets*, *calfreder*, *calent* adj. i m., *calentar*, *calentó*, *calentoi*, *calentor*, *calentura*, *acalentar*, *encalentir*, *escalentar*, *escalentament*, *calor*, *fer calor*, *caloria*, *calòric*, *calorejar*, *calorós*, *calorada*, *calrada*, *acalorar-se*, *acalorar-se a fer*, *acalorar-se a dir*, *acalorament*, *acalorança*, *calorifer*, *calorífic*, *caliu*, *caliver*, *calivós*, *caliuada*, *caliuar*, *caliuejar*, *caliuera*, *escalivar*, *escaliu*, *escalivada*, *escalivador*, *escalivament*, *escalivot*, *calfar*, *escalfar*, *passió escalfant*, *escalvat*, *escalv*, *escalçada*, *escalçable*, *escalçador*, *calçador*, *escalçadura*, *escalçament*, *escalçamenta*, *escalçari*, *escalçatiu*, *escalçfeir*, *escalçfir*, *escalçfeiment*, *escalçfeta*, *Escofet*, *Escalfet*, *escalfor*, *calfó*, *rescalfar*, *rescalfat*, *rescalçament*, *rescalçó*, *rescalçoll*, *escalçacadires*, *escalçaferrós*, *escalçabraguetes*, *escalçallits*, *escalçapanxes*, *escalçasitis*, *calefactió*, *calefactible*, *calefactiu*, *calefactivitat*, *calefactor*, *calefactori*.

CALDRE, antigament CALER (encara avui en parlars occidentals), 'ser necessari', abans 'importar, con- venir molt': del ll. CALERE, pròpiament 'ser o estar